

PROGRAMSKE USMERITVE INŠPEKTORATA RS ZA DELO ZA LETO 2024

I. SPLOŠNO

Na podlagi 2. člena Zakona o inšpekciji dela (Uradni list RS, št. 19/14 in 55/17, v nadaljnjem besedilu: ZID-1) bo Inšpektorat RS za delo (v nadaljnjem besedilu: inšpektorat) v letu 2024 opravljal naloge inšpekcijskega nadzorstva nad izvajanjem zakonov, drugih predpisov, kolektivnih pogodb in splošnih aktov s področja varnosti in zdravja pri delu, delovnih razmerij, minimalne plače, trga dela in zaposlovanja, dela in zaposlovanja tujcev, sodelovanja delavcev pri upravljanju in stavk, kot tudi opravljal inšpekcijsko nadzorstvo nad izvajanjem drugih predpisov, ki to izrecno določajo. V skladu z Zakonom o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 – ZPPreb-1, 15/17 – DZ, 29/17, 54/17, 21/18 – ZNOrg, 31/18 – ZOA-A, 28/19, 189/20 – ZFRO, 196/21 – ZDOsk, 82/23 in 84/23 – ZDOsk-1, v nadaljnjem besedilu: ZSV) bo opravljal nadzorstvo nad izvajanjem dela javnih socialnovarstvenih zavodov, koncesionarjev in drugih pravnih ali fizičnih oseb, ki opravljajo socialnovarstvene storitve na podlagi dovoljenja za delo. Inšpektorat bo opravljal tudi inšpekcijski nadzor nad zakonitostjo dela izvajalcev postopkov za ugotavljanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij ter zakonitostjo dela komisij, in sicer na podlagi programa rednih nadzorov s tega področja.

II. NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

Delovno področje inšpektorata v segmentu delovnih razmerij je zelo široko in raznoliko, saj zajema številne institute. Organ na tem področju prejme tudi največje število prijav.

Inšpekcija za nadzor delovnih razmerij bo v letu 2024 opravljala sistemske nadzore na predvidenih področjih, usmerjene nadzore na določenih področjih oziroma v posameznih dejavnostih, prioritete nadzore na podlagi prejetih pobud in prijav in druge inšpekcijske nadzore, v skladu s stvarno pristojnostjo.

A. SISTEMSKI INŠPEKCIJSKI NADZORI (na podlagi količnika ocene tveganja in na podlagi izbranih aktualnih vsebinskih področij)

Koordinirani sistemske nadzori oziroma prioritete nadzori na osnovi prejetih pobud in prijav se bodo izvajali na določenih vsebinskih področjih, kjer na podlagi ugotovitev iz preteklih let in informacij s terena prihaja do večjih tveganj za kršitve delovnopravne zakonodaje in sicer izpostavljam:

- **Nadzor nad zaposlovanjem tujih delavcev in spoštovanjem veljavnih predpisov pri delu tujih delavcev**

Sodobni migracijski tokovi so kompleksen in mnogovrsten pojav, v katerega je danes vključena večina držav, ki so kot države izvora, tranzita ali ciljne države del globalno tesno povezanega

sveta. Prav velike razlike v gospodarski razvitosti, velik demografski potencial izvornih držav ter iskanje stabilnejšega in varnejšega okolja so glavni spodbujevalci migracijskih tokov v države EU. Pri čemer se ugotavlja, da so tuji delavci iz bolj oddaljenih držav, kjer so večje jezikovne, družbene in kulturne razlike, še ranljivejši tudi v delovnem okolju.

- Nadzor nad izvajanjem čezmejnih storitev in spoštovanjem določb Zakona o čezmejnem izvajanju storitev

Zakon o čezmejnem izvajanju storitev (Uradni list RS, št. 40/23; v nadaljnjem besedilu: ZČmIS-1), določa pogoje, pod katerimi lahko pravne in fizične osebe, registrirane za opravljanje dejavnosti, s sedežem v Republiki Sloveniji, začasno izvajajo storitve v drugi državi članici EU ter pogoje, pod katerimi lahko pravne in fizične osebe, registrirane za opravljanje dejavnosti, s sedežem v državi članici EU, začasno izvajajo storitve v Republiki Sloveniji. Zakon je bil pripravljen s ciljem celovite obravnave položaja napotenih delavcev pri opravljanju čezmejnih storitev, ki jih za svoje naročnike v drugih državah članicah EU zagotavljajo slovenska podjetja in samostojne osebe, nosilci gospodarske dejavnosti. Z njim se zagotavlja enaka obravnava napotenega delavca glede na samo naravo izvajanja dela (začasno ali občasno oziroma stalno, zaporedoma) in vsebuje varovalke za preprečevanje kršitev in zlorab delovnopravne zakonodaje ter vzpostavlja orodja za izvajanje nadzora nad spoštovanjem pravil čezmejnega izvajanja storitev tako z vidika delovnopravne zakonodaje kot tudi zagotavljanje ustrezne socialne varnosti napotenih delavcev.

Zakon podrobneje določa tudi pogoje in obveznosti tujega delodajalca oz. tuje samozaposlene osebe in posebej še pogoje in obveznosti delodajalcev in samozaposlenih oseb, ki izvajajo storitve v dejavnosti mednarodnega prevoza. V ZČmIS-1 je prenesena Direktiva (EU) 2020/1057 v zvezi s posebnimi pravili za napotitev voznikov v sektorju cestnega prometa. Določeni so pogoji čezmejnega izvajanja storitev na področju mednarodnega prevoza, obveznosti delodajalcev in samozaposlenih oseb, nosilcev samostojne gospodarske dejavnosti, na področju spoštovanja pravil čezmejnega napotovanja delavcev ter določene sankcije za kršitev teh pravil. Drugi element sprememb ZČmIS-1 predstavlja regulacija postopka izdaje potrdila A1 za zaposlene in samozaposlene osebe, ki svojo zaposlitveno ali samozaposlitveno dejavnost opravljajo v najmanj dveh državah članicah EU. Z namenom izvajanja ZČmIS-1 se vzpostavlja evidenca o nadzorih na cesti nad tujimi delodajalci oziroma samozaposlenimi osebami na področju mednarodnega prevoza, opravljenimi na podlagi tega zakona. Inšpektorat bo na tem področju sodeloval z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Finančno upravo Republike Slovenije in Inšpektoratom RS za infrastrukturo, pridobljene podatke pa uporabil za izvajanje svojih pooblastil, načrtovanje politik, izvrševanje nadzora ter spremljanja stanja. Sodelovanje med državami članicami EU vključuje tudi izmenjavo informacij med pristojnimi organi držav članic EU, sodelovanje pri izvrševanju kazni, ki zajema vročanje dokumentov ter sodelovanje pri izterjavi kazni, ki jih zaradi kršitev predpisov na področju napotitve delavcev naložijo pristojni organi ali potrdijo upravni ali pravosodni organi. Sodelovanje med državami članicami EU poteka prek Informacijskega sistema za notranji trg (IMI sistem).

- Nadzor nad zagotavljanjem dela delavcev uporabnikom skladno z zakonodajo (t.i. posredovanje delavcev), s poudarkom na odkrivanju nezakonitega posredovanja delavcev

Zagotavljanje dela delavcev uporabniku je v skladu z Zakonom o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1, 47/15 – ZZSDT, 55/17, 75/19, 11/20 – odl. US, 189/20 – ZFRO, 54/21, 172/21 – ZODPol-G, 54/22, 59/22 – odl. US in 109/23) vsako zagotavljanje dela delavcev, ki ga pravna ali fizična oseba, s katero ima delavec sklenjeno pogodbo o zaposlitvi, nudi uporabniku, pri katerem delavec opravlja delo pod nadzorom in v skladu z navodili uporabnika ali pretežno uporablja sredstva za opravljanje dela, ki so del delovnega procesa uporabnika. Glede nadzorov na področju zagotavljanja dela delavcem drugemu uporabniku na inšpektoratu ugotavljamo, da delavce pogosto »posredujejo« k uporabniku delodajalci, ki nimajo dovoljenj oziroma niso vpisani v register ali v evidenco, temveč delavce uporabniku zagotavljajo pod krinko pogodb o poslovnem sodelovanju, pri čemer pa ima dejansko razmerje vse znake instituta zagotavljanja dela delavcev uporabniku. To je še posebej prisotno v dejavnostih, v katerih primanjkuje delavcev. Obravnava tovrstnih primerov je zahtevna

in zelo kompleksna, neredko s čezmejnimi elementi in zaposlovanjem tujih delavcev. Potrebno je opraviti veliko procesnih dejanj in predhodno pridobiti čim več informacij, saj je obravnava učinkovita le, če nadzor prično opravljati na kraju, kjer delavci opravljajo delo in tako zavarujemo čim več dokazov, ki so potrebni za uspešno nadaljevanje postopka.

- Nadzor nad prekršnimi oblikami zaposlovanja

Pristojnost inšpektorata na tem področju temelji na drugem odstavku 13. člena Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19, 203/20 – ZIUPOPVE, 119/21 – ZČmIS-A, 202/21 – odl. US, 15/22, 54/22 – ZUPŠ-1, 114/23 in 136/23 – ZIUZDS), po katerem ni dopustno opravljati pogodb civilnega prava, če obstajajo elementi delovnega razmerja v skladu s 4., in v povezavi z 22. oziroma 54. členom tega zakona, razen v primerih, ki jih določa zakon. Ugotavljanje kršitev je kompleksno, inšpektorat v nadzorih v vsakem posameznem primeru ugotavlja, ali je sklenjena civilnopravna pogodba ustrezen pravni naslov, na podlagi katerega posameznik opravlja neko dejavnost oziroma storitev in ali so izkazani elementi delovnega razmerja, na podlagi katerih bi morala pravna oseba s posameznikom skleniti delovno razmerje. Razreševanje teh primerov ni enoznačno, glede nato, da inšpektorji dokazujejo obstoj vsakega od elementov delovnega razmerja in za vsakega delavca posebej. Pri ugotavljanju obstoja delovnega razmerja so torej bistvene dejanske okoliščine, ki kažejo, kako se pogodbeno razmerje uresničuje v praksi, in ne poimenovanje razmerja s strani pogodbenih strank ali status pogodbenih strank. Razmah prekršnih oblik dela v praksi pa je velik.

V kolikor se bo pojavila potreba se bodo izvajali tudi drugi sistemski nadzori oziroma prioriteten nadzori na osnovi prejetih pobud in prijav.

B. USMERJENI INŠPEKCIJSKI NADZORI

V letu 2024 bodo inšpektorji izvajali več usmerjenih nadzorov nad spoštovanjem zakonov in drugih predpisov, ki se bodo izvajali v različno dolgih intervalih, lahko tudi z več inšpektorji hkrati.

- Akcija nadzora nad izvajanjem začasnih ukrepov zaradi posledic poplav in zemeljskih plazov na podlagi ocene tveganja, s poudarkom nad izvajanjem interventnih ukrepov

Inšpektoratu so bile poleg obstoječih pristojnosti z interventno zakonodajo zaradi posledic poplav in zemeljskih plazov na podlagi Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o odpravi posledic naravnih nesreč (ZOPNN-F), ki je bil objavljen v Uradnem listu RS št. 88/2023 z dne 10. 8. 2023 v zvezi z začasnimi ukrepi na področju dela: začasnim ukrepom nadomestila plač delavcem zaradi nezmožnosti opravljanja dela zaradi višje sile zaradi posledic naravne nesreče in začasnim ukrepom delnega povračila nadomestila plače delavcem na začasnem čakanju na delo in Zakonom o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023 (Uradni list RS, št. 95/23, 117/23 in 131/23 – ZORZFS; ZIUOPZP) v zvezi z: začasnim ukrepom na področju opravljanja dela tujih delavcev v Republiki Sloveniji in začasnim ukrepom povračila izplačanih plač delavcem, ki odpravljajo posledice poplav in plazov pri delodajalcu, dodane nove pristojnosti. Spoštovanje le-teh se je začelo preverjati že v letu 2023 in se nadaljuje do konca prvega tromesečja leta 2024.

- Akcija nadzora nad izvajanjem 131. člena ZDR-1, s poudarkom na zavezancih, ki zaposlujejo večje število delavcev oziroma iz njihove predobravnavanosti izhajajo ugotovljene kršitve v zvezi s plačilom za delo

Inšpektorat RS za delo že več let ugotavlja največ kršitev v zvezi s plačilom za delo, kamor sodijo tudi kršitve v zvezi z regresom. Na tem področju sodeluje s Finančno upravo RS. Na podlagi podatkov o zavezancih, ki do konca leta 2023 niso oddali iREK obrazca za izplačilo regresa, bo nadzor usmerjen k tistim, ki so v preteklosti že kršili določbe predpisov glede plačila za delo in zaposlujejo večje število delavcev. V tem usmerjenem celoletnem nadzoru bomo obravnavali tudi prejete prijave, ki so jih še vedno prejmemo v večjem številu.

- **Akcija nadzora nad vodenjem evidenc na področju dela in socialne varnosti in spoštovanjem določb delovnopravne zakonodaje glede delovnega časa**

V letu 2023 je bila sprejeta novela Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti (Uradni list RS, št. 50/23, ZEPDSV-A), ki je bila deležna širše pozornosti. Ker so z vodenjem evidenc na področju dela povezane tudi druge pravice npr. glede delovnega časa (razporejanje delovnega časa, nadurno delo, pravica do odklopa), zagotavljanja odmorov in počitkov, izplačilo ustreznih dodatkov, kar je pomembno z vidika varstva pravic delavca, obnavljanja njegovih fizičnih moči, njegove delovne učinkovitosti, dolgoročnega ohranjanja delovne sposobnosti ter zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu, bodo inšpektorji nadzirali spoštovanje veljavnih določb.

C. DRUGI USMERJENI NADZORI

Z namenom preprečevanja izkoriščanja delavcev oziroma v okviru boja proti trgovini z ljudmi bomo tudi v letu 2024 sodelovali v skupni evropski akciji - skupni akcijski dnevi - JAD 2024, zavezanci pa bodo določeni v sodelovanju z drugimi deležniki t.j. v sodelovanju z Europolom, Finančno upravo RS, Policijo in Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije.

Inšpektorat se bo sproti odzival na zaznano problematiko oziroma bo usmerjene nadzore organiziral tudi pri zavezancih oziroma v tistih dejavnostih in na tistih vsebinskih področjih, kjer se bo izkazalo, da gre za večje tveganje glede kršitev pravic delavcem. Aktivnosti usmerjenega nadzora oziroma dogovorjene systemske nadzore bo inšpektorat izvajal tudi pri zavezancih iz dejavnosti trgovine, gostinstva in gradbeništva, kjer kršitve s področja delovnih razmerij ugotavlja pogosteje.

V okviru drugih usmerjenih nadzorov bo inšpektorat izvajal tudi:

- **Nadzor nad vključevanjem delavcev v poklicno zavarovanje skladno z Zakonom o pokojninskem in invalidskem zavarovanju**

Inšpektorat bo izvajal inšpekcijske nadzore tudi na področju poklicnega zavarovanja, ker je organ nadzora nad izvajanjem vključitve v poklicno zavarovanje, pri čemer se v konkretnih primerih soočamo s težavami pri ugotavljanju, ali gre za delovno mesto, ki terja vključitev v poklicno zavarovanje, in sicer zaradi odsotnosti systemske ureditve oziroma izvedbe Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 48/22 – uradno prečiščeno besedilo, 40/23 – ZČmIS-1, 78/23 – ZORR, 84/23 – ZDOsk-1, 125/23 – odl. US in 133/23; v nadaljnjem besedilu: ZPIZ-2) v praksi. Z uveljavitvijo ZPIZ-2 (s 1. 1. 2013) je bila namreč predvidena ustanovitev posebne 7-članske komisije, ki bi ugotavljala obveznost poklicnega zavarovanja, ter z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju – ZPIZ-2B (Uradni list RS, št. 102/15) še ustanovitev 5-članske komisije, ki bi bila pristojna za ugotavljanje delovnih mest, na katerih je obvezna vključitev v poklicno zavarovanje pri posameznem zavezancu (delodajalcu). Komisiji po 201. in 201.a členu ZPIZ-2 še nista ustanovljeni, prav tako pa še niso določena merila in kriteriji iz četrtega odstavka 199. člena ZPIZ-2 oziroma ni izdana uredba, s katero bi se določila merila in kriterije za ugotavljanje delovnih mest iz prvega odstavka 199. člena ZPIZ-2. Ustanovitev navedenih komisij bi bistveno pripomogla k bolj učinkovitemu nadzoru nad izvajanjem obveznosti poklicnega zavarovanja.

D. PRIORITETNI INŠPEKCIJSKI NADZORI NA OSNOVI PREJETIH POBUD IN

PRIJAV (so tisti pri katerih je prednostna obravnava upravičena z vidika javnega interesa, ker gre za zatrjevane kršitve z večjimi finančnimi posledicami, večkratne kršitve, ki kažejo na očitno nezakonito poslovanje organa, ponavljajoče se kršitve oziroma večje število kršitev, kršitve, ki nakazujejo na neurejeno področje ali drugo problematiko; kadar gre za zadevo, v kateri je delo drugih organov ali institucij odvisno od ugotovitev inšpektorjev ter tudi kadar gre za več različnih prijav, ki se nanašajo na istega inšpekcijskega zavezanca)

Prioritetni nadzori na podlagi pobud in prijav se bodo opravljali, kadar bo iz prijave oziroma pobude izhajala nedvoumna verjetnost, da bodo izpolnjeni pogoji za izdajo prepovedne odločbe iz 19. člena ZID-1, ali da gre za kršitev pravic večjega števila delavcev pri zavezancu na podlagi

predpisov, za nadzor nad katerimi je pristojen inšpektorat. Prav tako bodo prioriteto obravnavani zavezanci, za katere bomo prejeli večje število prijav.

E. USMERITVE NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ

V skladu z Zakonom o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah (Uradni list RS, št. 1/07 – uradno prečiščeno besedilo in 85/09) je inšpektorat sprejel tudi Program rednih inšpekcijskih nadzorov pri izvajalcih postopkov za ugotavljanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij v letu 2024.

Enako kot v preteklih letih bomo stremeli k čim bolj učinkovitemu povezovanju z drugimi državnimi institucijami, tako v smislu preventivnega kot tudi represivnega delovanja. Še naprej želimo dobro sodelovati z resornim ministrstvom, tako z vidika zagotavljanja informacij o ugotovitvah inšpekcijskih nadzorov, kot s predlogi za spremembe predpisov, ki izhajajo iz teh ugotovitev. Ker želimo prispevati h učinkoviti prepoznavi, preprečevanju, obvladovanju in razreševanju problematike, katero zaznavamo pri izvajanju svoje vloge na področju delovnih razmerij, si bomo prizadevali za čim bolj tvorno sodelovanje z nadzornimi in drugimi državnimi organi, socialnimi partnerji, nevladnimi organizacijami ter drugimi deležniki, s katerimi se srečujemo pri opravljanju našega dela, in sicer tako na sistemski, kot tudi na operativni ravni. Izpostavljamo povezovanje s Policijo in Finančno upravo RS. Sinergije takega pristopa so tako v združevanju in enotnem nastopu države na področju, ki presega le delovanje enega organa oziroma posega na področje pristojnosti več različnih nadzorstvenih organov kot tudi v hitrejšem, učinkovitejšem in konstantnem odzivanju na terenu. Preko izmenjave podatkov bomo sodelovali tudi z Zavodom RS za zaposlovanje in Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Inšpektorji bodo sodelovali z drugimi nadzornimi organi tudi v nekaterih skupnih akcijah oziroma nadzorih, organiziranih v posamičnih primerih ali v okviru regijskih koordinacij.

Inšpektorat si bo še naprej prizadeval za čim več neposrednih izmenjav podatkov z drugimi pristojnimi organi ter spodbujal k intenzivnejšemu sodelovanju med le-temi, tudi na mednarodnem področju.

Z namenom tako ozaveščanja javnosti o pravicah in dolžnostih na področju delovnih razmerij, kot tudi obveščanja javnosti bomo poročali o primerih hujših kršitev zakonodaje iz pristojnosti inšpektorata in izvedenih ukrepov. Pozornost bomo posvetili aktualnim objavam na spletišču, kjer bomo podajali svoja stališča in mnenja na čim bolj jasn in razumljiv način.

Ustrezna kadrovska zasedenost za Inšpektorat še naprej ostaja pomembna naloga, kadrovska okrepitev inšpektorata bi dolgoročno vsekakor prispevala k hitrejšemu odzivanju in večji učinkovitosti in verjamemo, da tudi k dvigu ravni spoštovanja zakonodaje med delodajalci. Neizbežna bo specializacija inšpektorjev na nekaterih področjih, kot tudi strokovna podpora inšpektorjem. Sistem usposabljanja novih inšpektorjev pa mora omogočiti prenos dragocenega znanja znotraj organa. Še naprej si bomo prizadevali za zvišanje števila dovoljenih zaposlitev v kadrovskem načrtu. Ob tem spomnimo, da dodatno število inšpektorjev zahteva tudi ustrezno dodatno administrativno podporo. Prizadevali si bomo tudi za čim bolj strokovno in poenoteno delo vseh inšpektorjev in sicer tako z različnimi usposabljanji kot z aktivnostmi za poenotenje delovanja inšpektorjev v praksi.

Zaradi obsega prejetih prijav je potrebno razvrščanje prijav po prioriteti in javnem interesu, zato bomo prenovili kriterije razvrščanja prijav in sprejeli navodilo o načinu dodeljevanja in reševanja zadev in dokumentov v inšpekcijskih postopkih, ki bo naslavljal maksimalno uporabo vseh obstoječih pooblastil inšpektorata za učinkovitejše preganjanje nezakonitega izkoriščanja delavk in delavcev.

Tudi v letu 2024 bomo uresničevali svojo preventivno vlogo, tako da bomo v skladu s 4. členom Zakona o inšpekciji dela (Uradni list RS, št. 19/14 in 55/17) nudili zainteresiranim delodajalcem in delavcem strokovno pomoč glede izvajanja zakonov in drugih predpisov, kolektivnih pogodb ter splošnih aktov iz svoje pristojnosti. Na področju delovnih razmerij je interes za strokovno pomoč še posebno velik.

III. NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Na področju varnosti in zdravja pri delu bomo v letu 2024 posebno pozornost namenili pričetku izvajanja tretjega triletnega akcijskega načrta kot izvedbenega dokumenta Resolucije o nacionalnem programu varnosti in zdravja pri delu 2018 - 2027 (Uradni list RS, št. 23/18; ReNPVZD18-27). V načrtu izvajanja resolucije za obdobje 2024 - 2027, so zapisani ukrepi, ki se bodo izvajali do vključno leta 2027 ter izvajalci teh ukrepov, vključno z inšpektoratom. Akcijski načrt v delu, v katerega se aktivno vključuje inšpektorat, prioriteto predvideva zmanjševanje števila nezgod pri delu za 20 % do leta 2027, kot tudi zagotovitev kakovostnega izvajanja strokovnih nalog varnosti pri delu. Tako iz akcijskega načrta za leto 2024 izhajajo naslednje naloge inšpektorata:

- izvedba usmerjenih nadzorov s področja varnosti in zdravja pri delu glede strokovnosti izvajanja nalog varnosti in zdravja pri delu, vključno z ocenjevanjem tveganj (glede na dejanske obremenitve inšpektorata se dopušča možnost prenosa v leto 2025),
- izvedba usmerjene akcije v dejavnosti gradbeništva,
- izvedba usmerjene akcije v zvezi z ročnim premeščanjem bremen (lahko se prenese v leto 2025),
- izvedba usmerjenih nadzorov v zvezi z uporabo diizocianatov,
- izvedba usmerjenih nadzorov glede stalnega usposabljanja strokovnih delavcev s področja VZD (glede na dejanske obremenitve inšpektorata se dopušča možnost prenosa v leto 2025),
- izvedba usmerjene akcije »reprezentativni vzorec«, ki temelji na naključno izbranih delodajalcih iz vseh dejavnosti in z različnim številom zaposlenih,
- izvedba usmerjenih nadzorov v okviru EU kampanje glede nezgod pri delu,
- izvedba usmerjene akcije v gozdarstvu skupaj z gozdarsko inšpekcijo,
- izvedba nadzorov na gradbiščih železniške infrastrukture skupaj z inšpekcijo za železniški promet,
- aktivno sodelovanje na posvetih strokovnih delavcev in koordinatorjev Zbornice varnosti in zdravja pri delu z namenom prenašanja ugotovitev, dobrih in slabih praks na stroko varnosti in zdravja pri delu,
- aktivno sodelovanje inšpektorata tako z delodajalci kakor tudi s socialnimi partnerji oziroma predstavniki delavcev,
- sodelovanje med inšpektoratom in izvajalci medicine dela,
- organiziranje delavnic s specifičnih področij varnosti in zdravja pri delu in zagotavljanje udeležbe inšpektorjev za delo na konferencah in drugih strokovnih posvetih z namenom zagotavljanja večje strokovnosti inšpektorjev.

Izpostavljamo:

- **Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih**

Dejavnost gradbeništva ena je od tistih dejavnosti, v katerih inšpektorat najpogosteje ugotavlja kršitve, zato bomo akcijo na tem področju ponovno izvajali skozi vse leto. Nadzor bo potekal na gradbiščih, prijavljenih po Uredbi o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih (Uradni list RS, št. 83/05 in 43/11 – ZVZD-1), in na deloviščih, na katerih se izvajajo kratkotrajnejša dela. Na gradbiščih in deloviščih bomo preverjali izvajanje ukrepov, ki so v skladu z minimalnimi zahtevami iz priloge IV Uredbe. Prav tako bomo nadzirali izpolnjevanje obveznosti naročnikov, koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu in (glavnih) izvajalcev.

- **Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri delodajalcih, izbranih na osnovi metodologije naključnih števil (reprezentativni vzorec)**

Akcija se bo izvajala preko celega leta. Pri tem se bo ugotavljalo spoštovanje osnovnih varnostnih in zdravstvenih zahtev s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu pri naključno izbranih delodajalcih. Pri izbranih delodajalcih bodo inšpektorji ugotavljali predvsem spoštovanje določil glede ocenjevanja tveganj, usposabljanja delavcev za varno delo, zagotavljanja preventivnih

zdravstvenih pregledov, zagotavljanja varnega in zdravega delovnega okolja, zagotavljanja varne delovne opreme ter prijavljanja nezgod pri delu.

- **Akcija nadzora delodajalcev v gozdarski dejavnosti**

Nadzor se bo izvajal nad izvajalci vseh del v gozdu, s poudarkom na uporabi osebne varovalne opreme, strokovne usposobljenosti in upoštevanja pravil varnega dela v gozdarstvu, ki se nanašajo na podiranje dreves, vleko in spuščanje lesa, zagotavljanje prve pomoči, delo v skupini. Akcijo bomo usklajevali in izvedli skupaj z gozdarsko inšpekcijo.

- **Usmerjeni nadzori v okviru SLIC kampanje o nezgodah pri delu**

Nezgode in bolezni, povezane z delom, letno stanejo gospodarstvo EU več kot 3,3 % BDP. Leta 2020 se je približno dve tretjini (63,1 %) vseh nezgod pri delu s smrtnim izidom in več kot dve petini (44,1 %) vseh nezgod pri delu brez smrtnega izida v EU zgodilo v sektorjih gradbeništva, prevoza in skladiščenja, proizvodnje, kmetijstva, gozdarstva in ribištva. V Sloveniji so smrtne nezgode v gradbenem sektorju v letu 2023 skupno predstavljale 32 % vseh smrtnih nezgod, o katerih je bil obveščen inšpektorat. Namen akcije bo preprečevanje ponovitve nezgod pri delu v mikro, majhnih in srednje velikih podjetjih iz dejavnosti kmetijstva, gozdarstva, gradbeništva in cestnega prevoza.

- **Akcija nadzora delodajalcev glede ročnega premeščanja bremen**

V letu 2023 je bil sprejet Pravilnik o zagotavljanju varnosti in zdravja delavcev pri ročnem premeščanju bremen, uporabljati pa se bo začel 1. 8. 2024. V drugi polovici leta 2024 z možnostjo premaknitve izvedbe v leto 2025 bodo inšpektorji ugotavljali, kako so se delodajalci v enoletnem prehodnem obdobju pripravili na spremembo zakonodaje s tega področja, ter kako so v interne akte, vključno z oceno tveganja, vnesli bistvene spremembe, katere novi pravilnik uveljavlja, še zlasti glede uporabe metodologij ocenjevanja tveganj.

V letu 2024 bomo izvajali tudi celovitejše nadzore pri posameznih delodajalcih oziroma v dejavnostih, kjer bomo ugotavljali kršitve ogrožanja življenja in zdravja delavcev. Inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu bodo obravnavali prejete prijave, prioriteto prav tako vse tiste, iz katerih bo izhajalo ogrožanje življenja in zdravja delavcev. Pozornost bomo namenili tudi zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu tujih delavcev, uporabi nevarnih snovi ter strokovnim delavcem s področja varnosti in zdravja pri delu.

Izvedbeni načrt za obdobje 2022 - 2024 za izvajanje Strategije za zmanjševanje posledic rabe tobaka: »Za Slovenijo brez tobaka 2022 – 2030« vključuje tudi aktivnosti inšpektorata, in sicer za leto 2024 opravljenih najmanj 25 nadzorov glede prepovedi kajenja v delovnih prostorih.

Nadaljevali bomo z aktivnim sodelovanjem z resornim ministrstvom, predvsem pri pripravi predpisov (novih ali sprememb), pri tolmačenju izvajanja zakonodaje in na področju izmenjav primerov dobrih praks z različnih področij. Prednostna bo usmeritev v to, da se čim prej v letu 2024 uveljavi zakonodaja, ki se nanaša na varno in zdravo delo na gradbiščih, v zvezi z električnim tokom, ter tudi predpise glede varnega dela v gozdovih.

IV. NADZOR NA PODROČJU SOCIALNE INŠPEKCIJE

Socialna inšpekcija nadzira izvajanje ZSV in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, pri javnih socialnovarstvenih zavodih, koncesionarjih ter pravnih in fizičnih osebah, ki opravljajo socialnovarstvene storitve ter so vpisani v register zasebnikov in pravnih oseb (v nadaljnjem besedilu: izvajalci dejavnosti socialnega varstva), opravlja nadzor nad izvajanjem drugih zakonov ali na njihovi podlagi izdanih predpisov, ki določajo javna pooblastila ali druge naloge posameznim izvajalcem dejavnosti socialnega varstva, ter nadzor nad izvajanjem nalog, ki jih ta zakon nalaga občinam, zlasti preverjanje obsega mreže javne službe, za katero je zadolžena občina, in soglasij k cenam storitev, ki jih izdajajo pristojni občinski organi.

Socialna inšpekcija nadzira tudi izvajanje ZSV in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, pri fizičnih in pravnih osebah, za katere obstaja sum, da opravljajo dejavnost socialnega varstva brez vpisa v register zasebnikov in pravnih oseb iz 67. člena ZSV.

S temeljnimi usmeritvami nadzorov, z izbiro ukrepov za odpravo ugotovljenih nepravilnosti ter izvajanjem svetovanja in pomoči v skladu z 8. členom ZID-1 sledimo tudi nalogam za doseg cilja, ki smo si ga na področju upravljanja s tveganji zadali na področju socialne inšpekcije. Za doseg zadane cilja doseči zakonitost izvajanja nalog izvajalcev socialnovarstvene dejavnosti smo na podlagi analiz prijav ter ugotovitev inšpekcijskih nadzorov oblikovali programske usmeritve za delo v letu 2024. Pri pripravi programskih usmeritev torej upoštevamo pretekle ugotovitve in pogosteje zaznane nepravilnosti ter morebitne predloge ministrstva, pristojnega za socialno varstvo (v skladu z drugim odstavkom 105. člena ZSV).

V letu 2024 bodo prednostno obravnavana področja dela centrov za socialno delo, institucionalnega varstva in organiziranje pomoči na domu.

Socialna inšpekcija bo v letu 2024 na področju delovanja centrov za socialno delo prednostno obravnavala pobude, iz katerih bo mogoče sklepati, da bi očitana nepravilnost ogrožala koristi otrok, in tiste, v katerih se očita nepravilnosti s področja obravnave nasilja v družini.

Na področju obravnave nasilja v družini bomo posebno pozornost posvetili prvemu odzivu na informacije o nasilju v družini in oblikovanju načrtov pomoči za žrtve nasilja, zlasti v povezavi z izvajanjem predhodnih svetovanj ter oblikovanjem mnenj vnepravnih postopkih urejanja razmerij med otroki in starši po razpadu družinske skupnosti.

Na centrih za socialno delo se bodo izvajali tudi nadzori izvajanja nalog s področja skrbništva in postopkov uveljavljanja pravic iz javnih sredstev.

Pri izvajalcih institucionalnega varstva za starejše od 65 let se bo preverjal postopek uveljavljanja pravice do institucionalnega varstva, postopek morebitnega odpusta iz institucionalnega varstva brez zagotovljene nadomestne namestitve, odziv na zaznano nasilje nad upravičencem do institucionalnega varstva ter način obravnave ugovorov upravičencev.

Na področju načrtovanja, organiziranja in izvajanja pomoči na domu bo pozornost usmerjena v prepoznavanje upravičenosti do storitve, načinov uveljavljanja pravice ter evalvacije izvedene storitve.

V skladu z 8. členom ZID-1 lahko inšpektor glede na okoliščine primera in v okviru svojih pooblastil prosto presoja glede svetovanja in pomoči ter izbire ukrepov, s katerimi zagotovi izvajanje oziroma spoštovanje zakonov in drugih predpisov. Na podlagi izkušenj iz prejšnjih let bo socialna inšpekcija nadaljevala s poudarjanjem svetovalne vloge in s tem uveljavljala temeljno poslanstvo inšpekcije – s svojimi aktivnostmi zagotoviti izvajanje oziroma spoštovanje zakonov in drugih predpisov, katerih izvajanje nadzira. S svetovanjem želimo v večji meri preprečiti, da bi prihajalo do kršitev predpisov, saj je zaradi specifičnosti socialnovarstvene dejavnosti izrednega pomena, da se delovni odnos, katerega ključni element je sodelovanje med uporabnikom in izvajalcem pri soustvarjanju možnih rešitev, ne prekine zaradi kršitev predpisov oziroma zaradi suma kršitev predpisov. Svetovalno vlogo bomo izvajali predvsem z nudenjem tako imenovane strokovne pomoči, javno objavo stališč in mnenj socialne inšpekcije v zvezi z zakonitostjo ravnanj izvajalcev socialnovarstvene dejavnosti ter tudi z neposrednim svetovanjem v posameznih regijah. Ocenjujemo, da si izvajalci dejavnosti za zagotavljanje koristi uporabnikov praviloma želijo delovati zakonito in strokovno in da do kršitev prihaja zaradi različnih razlogov, ki bi se jim lahko izognili ob čimprejšnjem svetovanju, ki bi bilo na voljo ob prvih znakih motenj v delovnem odnosu med uporabnikom in izvajalcem.

V. USMERITVE INŠPEKTORATA PRI DRUGIH AKTIVNOSTIH

V letu 2023 smo na inšpektoratu nadaljevali delo na področju upravljanja s tveganji, skladno z našo vizijo biti strokoven, učinkovit in ugleden organ. Na podlagi sprejete Strategije o upravljanju s tveganji bomo tudi v prihodnje spremljali izvajanje ukrepov, sprejetih na podlagi identificiranih

tveganj oziroma težav, s katerimi se srečujemo pri izvajanju naših nalog za doseg zastavljenih ciljev na vseh nivojih oziroma v vseh organizacijskih enotah. Poleg tega bomo posodabljali register tveganj in spremljali, ali sprejeta strategija ustreza poslanstvu in viziji inšpektorata ter ali prispeva k doseganju ciljev inšpektorata.

Zgolj z dobro strokovno usposobljenimi uslužbenci je mogoče zagotoviti kakovost opravljenega dela. Tako iz Konvencije MOD št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini kot iz ZID-1 ter Zakona o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 43/07 – uradno prečiščeno besedilo in 40/14; v nadaljnjem besedilu: ZIN) izhaja, da ima inšpektor pravico in dolžnost izpopolnjevati svoje strokovno znanje in se usposablja za opravljanje svojih nalog. Tudi Zakon o javnih uslužbencih (Uradni list RS, št. 63/07 – uradno prečiščeno besedilo, 65/08, 69/08 – ZTFI-A, 69/08 – ZZavar-E, 40/12 – ZUJF, 158/20 – ZIntPK-C, 203/20 – ZIUPOPĐVE, 202/21 – odl. US in 3/22 – ZDeb) določa, da se ima javni uslužbenec pravico in dolžnost usposablja na delovnem mestu in izpopolnjevati svoje strokovno znanje po določenem programu in po napotitvi nadrejenega. Zato bomo tudi v letu 2024 uslužbencem zagotovili različna usposabljanja, predvsem na tistih področjih, ki doživljajo največ sprememb. Usposabljanje prispeva tudi k boljšemu poenotenju postopkov inšpekcijskega nadzora ter odločanja. Usposabljanja bomo izvajali predvsem v obliki delavnic, na katerih se bodo uslužbenci podrobno seznanili z načini reševanja konkretnih problemov s področja inšpekcijskega nadzora in drugih področij dela. Tematike določamo na podlagi aktualnih potreb, izhajamo pa tudi iz pobud uslužbencev. Z letnim načrtom izobraževanja, usposabljanja in izpopolnjevanja uslužbencev inšpektorata bomo določili podrobnejše vsebine, vrste in namene usposabljanj.

Z željo po čim bolj učinkovitem in odzivnem delu si bomo še naprej prizadevali za kadrovske krepitve inšpektorata. Ob velikem številu prijav kršitev in vse večji zahtevnosti nadzorov, ob dodatnih pristojnostih in pooblastilih, ki jih dobivamo praktično vsako leto, in nenazadnje glede na število poslovnih subjektov v Republiki Sloveniji, je lahko delo inšpektorata dovolj učinkovito zgolj z dodatnimi zaposlitvami. Poleg tega tudi spremembe in dopolnitve ZČmIS vključujejo dodatne naloge, dodeljene inšpektoratu. Pomembno je, da inšpektorji ne le obravnavajo prejete prijave, temveč je zagotovljena njihova stalna prisotnost na terenu in njihova proaktivna vloga. Zato si bomo prizadevali za okrepitev inšpektorata tako pri številu inšpektorjev kot pri podpornih službah, brez katerih tudi inšpekcijsko delo ne more potekati brezhibno. Nadaljevali bomo tudi prizadevanja za okrepitev inšpektorata s strokovnimi pomočniki, ki bi lahko inšpektorjem pomagali pri številnih administrativnih obremenitvah. Opozarjali bomo tudi na ustrezen položaj inšpektorjev pri prenovi plačnega sistema.

Poleg že predstavljenih aktivnosti na področju upravljanja s tveganji je vse več zahtev tudi na področju varovanja osebnih podatkov, informacij javnega značaja, vse več je zahtev na področju digitalizacije in izmenjave podatkov med organi. V letu 2023 smo pripravili, uskladili in podpisali nov protokol o izmenjavi podatkov med Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije in inšpektoratom, v pripravi je tudi aneks k »Sporazumu o izmenjavi osebnih in drugih podatkov med ZRSZ in IRSD iz uradnih evidenc«, ki bo sklenjen med inšpektoratom in Zavodom Republike Slovenije za zaposlovanje v kratkem. Ob morebitni kadrovske okrepitvi inšpektorata na področju informatike (zdaj imamo zaposlenega samo enega informatika), bomo skušali dodatno digitalizirati še kakšne dodatne postopke inšpektorata.

Vse več zahtev inšpektoratu je tudi za zagotavljanje številnih drugih informacij in dokazil državljanom, na kadrovske področju, vse bolj zahtevno je tudi področje ocenjevanja notranjega nadzora javnih financ.

Kot vsako leto bomo pozornost posvetili objavam na spletišču, da bodo informacije s področja dela inšpektorata ter različna mnenja in pojasnila čim bolj jasno in razumljivo predstavljena javnosti ter da bodo na voljo vse potrebne informacije. Javnosti bomo, tako kot do zdaj, napovedovali svoje aktivnosti ter jo obveščali o svojih ugotovitvah in izrečenih ukrepih. Skrbeli bomo, da bodo informacije ter različna mnenja in pojasnila, pomembna za delo naših uslužbencev, slednjim dostopna na intranetu inšpektorata. Na podlagi številnih že predstavljenih nalog, pristojnosti in pooblastil inšpektorata, je nujno tudi stalno dopolnjevanje in posodabljanje informacijskega sistema inšpektorata (IS IRSD).

Vzporedno z aktivnostmi delovanja sistema upravljanja s tveganji in izpolnjevanja načel celovitega okvira notranjega kontroliranja, kjer so vključena tudi področja etike, korupcije in integritete, bomo obvladovanje tveganj spremljali v okviru načrta integritete, ki ga bomo sproti posodabljali in spremljali zavezanost in izpolnjevanje sprejetih ukrepov ter obravnavali morebitne odklone od dovoljenih ravnanj.

Pri tem bomo tudi v letu 2024 spremljali tveganja glede obravnave prijav in zaščite prijavitelja, tako na podlagi ZIN, kot tudi na podlagi Zakona o zaščiti prijaviteljev (Uradni list RS, št. 16/23).

Še naprej bomo aktivni tudi pri uresničevanju obveznosti do zaposlenih na podlagi ocenjenih tveganj in sprejetih ukrepov za zagotavljanje zdravega in varnega dela kot tudi promocije zdravja.

Enako kot v preteklih letih bomo stremeli k čim bolj učinkovitem povezovanju z drugimi državnimi institucijami, tako v smislu preventivnega kot tudi represivnega delovanja. Še naprej želimo dobro sodelovati z resornim ministrstvom, tako z vidika zagotavljanja informacij o ugotovitvah inšpekcijskih nadzorov, kot s predlogi za spremembe predpisov, ki izhajajo iz teh ugotovitev. Ohranjali bomo tudi dobro sodelovanje z Varuhom človekovih pravic. Enako si bomo prizadevali biti dejavno povezani s socialnimi partnerji, nevladnimi organizacijami ter drugimi deležniki na trgu dela.

Inšpektorat v skladu z drugim odstavkom 14. člena ZID-1 prednostno obravnava prijave, iz katerih nedvoumno izhaja verjetnost:

- da bodo izpolnjeni pogoji za izdajo prepovedne odločbe iz 19. člena zakona ali
- da gre za kršitev pravic večjega števila delavcev pri zavezancu na podlagi predpisov, za nadzor nad katerimi je pristojen inšpektorat.

Tudi v letu 2024 bomo poleg tega, kot že navedeno, izvedli različne usmerjene nadzore, ki bodo naravnani na posamezno skupino subjektov nadzora, na spoštovanje posameznih delovnopравnih institutov, ali na izvajanje predpisov v določeni dejavnosti, s poudarkom na področjih, ki po oceni tveganja zahtevajo dodatno pozornost. Z izvajanjem nadzora bomo poskušali oceniti aktualno stanje na posameznih področjih in okrepiti prisotnost pri posebej izpostavljenih subjektih oziroma dejavnostih. Ugotovitve inšpektorjev lahko pomembno prispevajo tudi k oblikovanju predlogov za spremembo predpisov. Posamezne usmerjene nadzore bomo prilagodili tudi glede na sprotne kazalnike.

Z izdajanjem upravnih ureditvenih in prepovednih odločb bomo ohranjali svojo vlogo ureditvenega organa. Pomemben del nalog inšpektorata pa izhaja tudi iz vloge prekrškovnega organa. Zoper zavezance, pri katerih bomo ugotovili kršitve predpisov, katerih izvajanje nadziramo, predvsem tiste, ki kršijo pravice več delavcem, povratnike in podobne, bomo restriktivno ukrepali s ciljem zagotoviti bodoče spoštovanje predpisov.

Inšpektorat bo tudi v letu 2024 uresničeval svojo s predpisi določeno preventivno vlogo in tako v skladu s 4. členom ZID-1 nudil strokovno pomoč delodajalcem in delavcem – glede izvajanja zakonov in drugih predpisov, kolektivnih pogodb ter splošnih aktov iz svoje pristojnosti.

Še naprej bomo sodelovali pri pripravi zakonov in podzakonskih aktov ter v različnih medresorskih delovnih skupinah in komisijah, ki obravnavajo tudi vsebine s področja dela inšpektorata, kot so medresorska delovna skupina za boj proti trgovini z ljudmi, komisija vlade za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno, medresorska delovna skupina za spremljanje izvajanja pravil čezmejnega izvajanja storitev in medresorska delovna skupina za koordinacijo sistemov socialne varnosti, komisija za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi itd.

Na **mednarodnem področju** bilo v letu 2023 v okviru Odbora glavnih inšpektorjev za delo (SLIC) izvedeno ocenjevanje Inšpektorata RS za delo. Odbor SLIC vsako leto izmed svojih članic imenuje komisijo, ki v ocenjevani državi preverja organiziranost in delovanje inšpektorata za delo ter izpolnjevanje mednarodnih konvencij in direktiv, ki se nanašajo na delo delovnih inšpektoratov. V letu 2023 je predstavnik inšpektorata kot član ocenjevalne komisije sodeloval pri ocenjevanju Avstrije. Za leto 2024 pa je planirano, da bo ocenjevalno komisijo, ki bo opravljala presojo izpolnjevanja mednarodnih zahtev v Luksemburgu, vodila Slovenija. V letu 2024 bosta tudi dva sestanka glavnih inšpektorjev za delo držav članic EU (srečanje SLIC), in sicer bo v prvi polovici

leta organizator Belgija in v drugi polovici leta Madžarska. Prav tako je tudi v letu 2024 predvideno delovanje delovnih skupin v okviru SLIC-a ter v okviru EU OSHA, v katerih bodo sodelovali tudi predstavniki inšpektorata.

Inšpektorat bo poleg tega na mednarodnem področju opravljal druge naloge, ki izhajajo iz članstva v SLIC-u. Aktivno bomo sodelovali tudi pri izpolnjevanju sprejetih mednarodnih obveznosti Republike Slovenije, ki izhajajo iz Konvencije MOD št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini, iz Evropske socialne listine ter številnih direktiv s področja varnosti in zdravja pri delu ter delovnih razmerij, sprejetih v okviru EU – predvsem v smislu zagotavljanja podatkov in poročanja v zvezi s temi dokumenti.

Inšpektorat bo v letu 2024 sodeloval tudi pri evropski kampanji za preprečevanje nezgod na delovnem mestu, ki bo potekala pod okriljem SLIC-a, v vseh državah članicah istočasno, z namenom krepitev kulture preprečevanja nezgod na delovnem mestu tako v samih organizacijah kot med posameznimi delavci.

Z državami članicami EU bo inšpektorat tudi v letu 2024 sodeloval preko Evropskega centra za komunikacijo in informiranje na področju varnosti in zdravja pri delu, CIRCA-KSS.

Inšpektorat je vključen tudi v sistem IMI in s pomočjo spletnega orodja pristojnim organom drugih držav članic EU na podlagi njihovih prošelj zagotavlja izvedbo preverjanj, pregledov in preiskav, kar vključuje pridobivanje informacij od delodajalcev, ki napotujejo delavce v druge države članice EU, ki jih pristojni organi v državi napotitve potrebujejo za izvajanje učinkovitega nadzora. Upravno sodelovanje vključuje tudi pošiljanje in vročanje dokumentov. Sistem IMI se prav tako uporablja za sodelovanje pri izvrševanju sankcij – tako je naloga inšpektorata poleg upravnega sodelovanja tudi vročanje odločb, ki nalagajo sankcije delodajalcem, če pristojni organ države napotitve izdane odločbe ni mogel vročiti v skladu s svojimi predpisi. Še naprej si bomo prizadevali za pravočasno in kakovostno izmenjavo informacij ter pomoč pri izvrševanju sankcij.

Inšpektorat je vključen tudi v modul sistema IMI, ki se nanaša na izjave o napotitvi v cestnem prevozu. Gre za enega izmed treh novih modulov sistema IMI, ki so bili vzpostavljeni na podlagi uveljavitve tako imenovanega mobilnostnega svežnja Evropske komisije in katerih namen je pomagati zagotoviti boljše izvajanje pravil o napotitvi in je na inšpektoratu v uporabi od začetka leta 2022.

V letu 2019 je bil z Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta ustanovljen Evropski organ za delo (v nadaljevanju: ELA), katerega poslanstvo je podpirati skladnost in usklajevanje med državami članicami pri izvrševanju zakonodajnih aktov EU na področju mobilnosti delavcev in koordinacije sistemov socialne varnosti ter zagotavljati dostop do informacij za posameznike in delodajalce v zvezi s čezmejno mobilnostjo delavcev. Slovenija je v ELO napotila tudi nacionalnega uradnika za zvezo – National Liaison Officer (NLO), ki je uslužbenka inšpektorata.

Na IRSD smo v letu 2023 vzpostavili tudi enotno koordinacijo mednarodnih aktivnosti inšpektorata na sedežu IRSD. Inšpektorat je ob podpori ELE in NLO (National Liaison Officer) v letu 2023 sodeloval pri številnih dejavnostih (delavnice, sestanki, izmenjava osebja, izobraževanja, bilateralni sestanki itn.), s tovrstnimi aktivnostmi pa bo nadaljeval tudi v letu 2024.

Tudi v letu 2024 bo inšpektorat vključen v skupne akcijske dneve (JAD), ki so organizirani v okviru EU orodja Empact in v sodelovanju z Europolom, z namenom preprečevanja izkoriščanja delavcev oziroma trgovine z ljudmi. Inšpektorji s področja delovnih razmerij ter varnosti in zdravja pri delu bodo skupaj s FURS, Policijo in Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije ponovno sodelovali v skupni evropski akciji z namenom preprečevanja izkoriščanja delavcev.

Inšpektorat bo nadaljeval s sodelovanjem pri projektu Eurodetachment, ki je namenjen krepitevi sodelovanja med državami članicami ter ozaveščanju o pravicah napotenih delavcev, predvsem državljanov tretjih držav.

Inšpektorat tudi v letu 2024 načrtuje aktivno sodelovanje v programu IMI-PROVE, ki deluje pod okriljem Evropskega organa za delo (ELA) in Evropske komisije, katerega namen je izboljšati uporabo modulov sistema IMI in sicer modula »napotitev delavcev« in modula »cestni prevoz«.

Inšpektorat bo nadaljeval z aktivnim sodelovanjem z ELA in drugimi državami članicami EU, tudi v okviru sodelovanja v mednarodnih čezmejnih nadzorih, ki bodo poleg nadzorov v cestnem prometu usmerjeni še v čezmejne nadzore v drugih sektorjih, načrtuje pa se tudi sodelovanje v čezmejnem nadzoru v zvezi z izplačilom minimalne plače, ki bo izveden v več državah članicah.

VI. POROČILO O DELU INŠPEKTORATA RS ZA DELO ZA LETO 2023

Inšpektorat bo na podlagi 7. člena ZID-1 pripravil poročilo o svojem delu za preteklo koledarsko leto in ga predložil resornemu ministrstvu, da ga bo posredovalo v nadaljnjo obravnavo Vladi Republike Slovenije, Državnemu zboru Republike Slovenije in generalnemu direktorju Mednarodnega urada za delo. Vlada Republike Slovenije poročilo predloži tudi Ekonomsko-socialnemu svetu. Stališče do letnega poročila o delu inšpektorata na podlagi 6. člena ZID-1 sprejme tudi Svet inšpekcije dela.

VII. ZAKLJUČEK

Inšpektorat bo tako s preventivnimi kot tudi s kaznovalnimi aktivnostmi prispeval k spoštovanju zakonodaje iz svoje pristojnosti. Glede na ugotovitve in dejansko zaznane problematiko bomo po potrebi navedenim programskim usmeritvam dodali tudi nove aktivnosti.

Katja Čoh-Kragolnik
glavna inšpektorica